

– får seniorene på nett

25 år med Seniornett!

www.seniornett.no

Innhold

Den digitale utviklingen	4
Historien om Seniornett	8
Forenings- og medlemsutvikling	12
Seniornett.no fra 1997 til 2022	14
Seniornett-magasinet	16
SeniorSurf og Digital festival	18
Datahjelpen hos Seniornett	20
Opplæring og datamanualer	22
Nyhetsbrevet	23
Internasjonale prosjekter	24
Integrer oss eldre	26
Blir det en selvfølge.....?	28
Tips og Triks	32
Seniornett Hamar	34
Seniornett Nord-Odal	36
Bruk av IKT – hva sier departementet	38
Gratulasjoner	40
Generalsekretærens hjørne	41
Seniornetts hovedstyre	42
Veien videre for Seniornett	44

Vil du bli medlem i Seniornett?

Ring 22 42 96 26 eller
gå inn på www.seniornett.no

Leder

Seniornett fyller 25 år!

Nå høres ikke det så imponerende ut, men når dere leser historien i dette magasinet ser dere grunnen til det. Den spede begynnelsen i 1997 på Deichmanske bibliotek på Majorstuen hvor en driftig kvinne samlet ti kvinnelige pensjonister til det første kurset som ledet til at Seniornett ble startet. Etter tre år, i 2000, kom den første Seniornett-avisen i 150 000 eksemplarer ut.

Visste du at PCen kom på begynnelsen av 1980-tallet, Internet på begynnelsen av 1990-tallet og så kom Apple og Steve Jobs på banen i begynnelsen av 2000-tallet med iPod, iPhone, iPad? Og allerede i 1997 var verden kommet et godt stykke på vei – langt nok til at Seniornett kunne starte med å lære opp seniorene i data og Internett.

Kjenner du til begrepene brukervennlighet, universell utforming, tilgjengelighet og tilrettelegging? Seniornetts hoved-

oppgave er å øke digital kompetanse og digitale ferdigheter blant eldre. Dette er viktig for at eldre ikke skal bli hengende etter i utviklingen av samfunnet, men selv kan mestre nye former for samhandling. I tillegg jobber Seniornett for at digitale nyvinninger skal være lette å forstå og bruke, noe som også er viktig for om eller hvor mye eldre bruker dem.

Artikkelen «Integrer oss eldre» ble første gang trykket i Seniornett-magasinet i 2002. Artikkelen står i sin helhet i dette magasinet. Du kan enkelt se at budskapet er dessverre like aktuelt i dag.

Dette jubileumsmagasinet er på hele 48 sider og inneholder mye interessant lesing om Seniornetts historie og utvikling i disse 25 årene, i tillegg til våre faste spalter.

Magasingruppen GRATULERER!

Tarja Marita Tamminen
Redaktør

Den digitale utviklingen – i og fra 1997

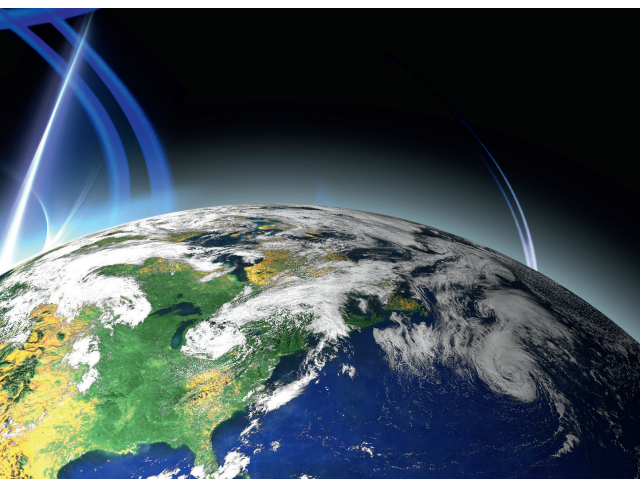
Da Seniornett ble grunnlagt, i 1997, var vår digitale verden ganske annerledes og mer tungvint enn det vi lever med i dag. Selv om det i 1997 hadde vært en rivende utvikling for det meste siden slutten av 1940-tallet da transistoren ble oppfunnet – er det et godt stykke frem til i dag. Før det var det radiorør som noen av oss husker. Og de gikk i stykker stadig vekk, tålte ikke støt og slag, og måtte byttes – akkurat som med gammeldagse lyspærer! Med transistoren kom transistor-radioen og så var vi i gang.

Tore Langemyr Larsen

PCen kom på begynnelsen av 1980-tallet, Internet på begynnelsen av 1990-tallet og så kom Apple og Steve Jobs på banen i begynnelsen av 2000-tallet med iPod, iPhone, iPad – og det kommer ikke til å stoppe der!

Men allerede i 1997 var verden kommet et godt stykke på vei – langt nok til at Senior-

nett kunne starte med å lære opp seniorene i data og Internett: Utviklingen av PCen var godt i gang i 1997. Det var IBM og klonene som hersket sammen med Microsofts Windows 95 som hadde 93 % av markedet. Denne versjonen av Windows var en revolusjon da den kom: den hadde «plug-and-play» som betydde at du kunne bare koble til skrivere, DVD-spillere og andre ting og så ville systemet selv finne ut hvordan de skulle prates med! Apple lå

med brukket rygg og var mest i bruk blant studenter og kunstnere. Fra da PCen så dagens lys og til Internett ble mer tilgjengelig i 1995/96 så var datamaskinene mest brukt som «glorifiserte skrivemaskiner» som de ble kalt – det var ikke så mye spennende saker de kunne brukes til for menigmann bortsett fra noen veldig enkle spill.

Men dette skulle endre seg ganske raskt.

I 1997 kunne alle med telefonlinje og en PC komme seg på Internett. Det var litt omstendelig i begynnelsen: man måtte ha en boks, et modem, og så ringe opp et spesielt nummer for å få tilgang. Etter en rad med merkelige lyder, så var man på nett. Standard hastighet på dataoverføringene var «hele» 28,8 kilobits per sekund (kbs) – ikke akkurat lynets hastighet! I dag kjører vi på over 100 000 kbs – men det fungerte da den gangen også. Telenor introduserte rundt 1997 noe som hete ISDN, altså spesielle datalinjer, og da kunne hastigheten komme opp i 128 kbs, men det kostet ganske mye mer penger den gangen.

Så kom man seg på nettet og hva ventet nå der?

Jo, i 1992 var det 10 websider der ute. I 1997 var det vokst til rundt 1 millioner sider og i dag har vi 2 milliarder sider. Selv med 1 million sider var det nok å ta av. Det var søkemotorer, ikke Google enda, men Yahoo, Kvasir og Altavista, det var aviser, reisetilbud, masse bilder og artikler, men ingen blogger eller sosiale media – som kom først i 2003 med LinkedIn og med Wikipedia som startet i 2001. Den dominerende nettleseren var Netscape. Microsøfts Internet Explorer var kommet, men var lite i bruk i 1997. Senere kom Googles Chrome og andre.

En slags smarttelefon/nettbrett var kommet, men var ganske stor og klumpete: Nokia 9000. Den var forberedt for det nye digitale GSM nettet som kom på midten av 90-tallet. Før GSM, også kalt 2G eller 2. Generasjon, så hadde vi NMT450 og NMT900 som vi kanskje husker. Men tilgangen til Internett var begrenset på grunn av den lave hastigheten som mobilnettet kunne tilby, omtrent 40 kilobits per sekund (kps).

Jeg lister opp noen hastigheter, i kps, som nok er noe kryptisk for mange, bare for å illustrere den dramatiske teknologiske utviklingen siden 1997. Jo høyere tall, jo raskere går det!

Da det digitale nettverket GSM (2G) kom på banen, ble det mulig for menigmann å sende sms'er og etter hvert e-poster. Så ettersom tiden gikk fikk vi både 3G, 4G, 4G+ og nå 5G. Med 5G kan vi komme opp i 200 000 kps! De som kan alt om dette her er enige i at med 5G nett så kan vi nå lage selv-kjørende biler og andre avanserte ting som alle vil være koblet til internett. Skal vi fantasere om at vi mennesker en gang i fremtiden får en liten datamaskin operert under huden på armen og vipps så er vi også på nett

SMS, også kalt «teksting», har vært i drift i lengere tid, men da mellom universiteter, mellom forskere og andre spesielt interesserte. Det var da mobiltelefonen Nokia 2010 kom i 1994 at sms'er begynte å bli tilgjengelige for oss vanlige mennesker. Det gikk svært tregt i begynnelsen, men i 1997 økte det en god del.

Det samme var tilfellet med e-poster. Først spredte det seg blant brukere i akademia og i industrien, men så midt på 90-tallet tok det fart. Da var det kommet nettlesere på banen og dette var det som skulle til. Yahoo!Mail og AOL-mail var de første e-post-tjenestene som kunne brukes av alle. Siden vet vi jo at både Microsoft og Google kastet seg på bølgen med voldsom styrke.

På midten av 90-tallet kom så mp3 til lagring av musikk. Mp3 revolusjonerte lydlagringen da det kom i vanlig bruk. Formatet ble etter hvert det mest brukte lydformatet blant folk, og er også det mest utbredte lydlagringsformatet i dag. Mp3 er et eksempel på komprimering med tap, hvor data/lyder som ikke kan høres tas bort for å gi mindre filstørrelser. Slik kan man redusere filstørrelsen med opptil 90 % og høre svært liten forskjell. CDer og vinyl ble spådd en dyster fremtid, men er fortsatt i handelen og er veldig populære formater blant entusiaster.

DVDen så dagens lys i 1996 og betydde slutten for VHS kassetten som var enerådende for lagring av videoer og filmer til da. VHS kassetten var de vi leide i butikken for å se en film en kveld – kanskje sammen med en avspillingsboks. Igjen så ble det oppfunnet et digitalt komprimeringsformat, MPEG, som gjorde det ganske lett å laste ned eller «strømme» hele spillefilmer fra nettet. Men igjen, så lever DVDen fortsatt den dag i dag.

Ordet «strømme» ble brukt i forrige paragraf. Det er kanskje litt ukjent. Å strømme er å laste ned informasjon (en film kanskje) fra nettet eller skyen – MENS den brukes eller sees på. Informasjonen er altså ikke lagret lokalt, men ligger ute i nettverket et eller annet sted. Også så lastes den ned bit for bit ettersom det er behov. Typisk er å strømme ned en film fra nettet. Det er det som Netflix og de andre strømmetjenestene lever av å tilby deg. Og

de har hundrevis av millioner seere i dag.

Det bringer oss over på skyen. Som absolutt ikke har noe med skyer på himmelen å gjøre, men spiller på at dataene ligger «der ute et sted» på en disk – i en server. Altså en metafor for internettet. Å legge fra seg dokumenter, bilder og andre ting i skyen gir deg noen fordeler: dataene dine er tilgjengelig fra en hvilken som helst PC, mobiltelefon eller nettbrett over hele verden. Etter pålogging, selvsagt! Og mister eller ødelegger du maskinen din så er dataene dine trygt forvart i skyen. Du får altså et område der ute som er ditt og som du må logge deg på for å få tilgang til. Bare ikke glem passordet ditt! Den første skyen kom «på lufta» i 1994.

Steve Jobs med iPad

Det er mange pionerer som har vært spydspisser i denne teknologiske utviklingen. Men det er særlig én som skiller seg ut: Steve Jobs i Apple. Han kom, ganske egenhendig, opp med ideer til mange dingser som virkelig har forandret vår hverdag. Og

nyvinningene kom på løpende bånd og absolutt alle ble økonomiske fulltreffere. Vi nevner: Macintosh PC i 1989, iMac computer i 1998, iPod mp3-spiller i 2001, iTunes musikk- og videobibliotek på nettet i 2001/2003, iPhone smarttelefon i 2007 og iPad nettbrett i 2010.

For ikke å snakke om apper som er programmer (applikasjoner) som lett kan lastes ned og brukes på telefoner, brett og andre plattformer. Apples App Store, faktisk oppfunnet av Steve Jobs allerede i 1984, er en enorm suksess og er på en eller annen måte kopiert av alle de andre leverandørene av nettbrett og smarttelefoner.

Vi kommer ikke forbi Facebook heller – fra 2006 og har nå rundt 2 milliarder aktive brukere! Funnet opp av Mark Zuckerberg. De siste årene er det kommet flere avarter av Facebook: Twitter, Snapchat, Instagram, TikTok og andre – alle med betegnelsen: sosiale media. Altså kommunikasjonskanaler.

Man blir faktisk ganske utkjørt av å forholde seg til alle disse nyvinningene som er kommet i et aldeles rasende tempo. For flere tusen år siden slo vi løs på hule trestammer for å kommunisere over litt avstand. Tenk på det!

Hva er det man sier: «– en skal tidlig opp om morgenen for å henge med!».

Historien om Seniornett

Mange ildsjeler som har bidratt til Seniornetts vekst, møttes på landsmøtet i oktober 2021, etter et opphold på grunn av pandemien. Nå kunne de være med på de viktige diskusjonene om Seniornetts fremtid som ledersamlingen i mai hadde trukket opp. På det godt organiserte møtet ble det enighet om veien videre.

Bodil Brøgger

Starten på Majorstuen i Oslo

Det er så mange som har bidratt til å bygge Seniornett, stein for stein. Hver eneste lokalforening (klubb) fortjener en egen omtale. I hele perioden har det vært engasjerte mennesker som har drevet arbeidet videre. Seniornetts metode er at seniorer lærer seniorer. Det gir også sosial støtte og hygge.

Fra starten på Deichman, Majorstuen Oslo

Seniornett startet i 1997 som et lite prosjekt for Telenor Privat av ergoterapeut Sidsel Bjørneby. Det var om å gjøre å få

seniorer til å bruke internett. Men det var ikke lett fordi bare mellom 2 og 3 % over 60 år var brukere.

På Deichmans bibliotek på Majorstuen skulle en gruppe på ti personer lære om internett og bruk av e-post i løpet av ti møter. Disse skulle så veilede andre eldre en gang i uken, slik at de ble «selvgående». Allerede fra samme høst begynte deltakerne med opplæringen.

Hittil hadde PC-rommet vært okkupert av unge gutter som brukte den gratis internett-tilgangen biblioteket hadde. De ble overrasket da gruppen med pensjonister satte seg foran dataskjermene. Men det ble et hyggelig samarbeid.

Gruppen kom fort i gang med å lage en nettside. Samme høst ble Seniornett Norge registrert i Brønnøysundregisteret som forening. For det måtte man være for å få domenenavn registrert hos Norid (komiteen som gir rett til å bruke et domenenavn som ender på .no).

Sidsel Bjørneby sier hun møtte lærevillige, ressurssterke eldre som ville ta del i informasjonssamfunnet.

– De var veldig ivrige. Selv er jeg ingen teknologi-racer, og følte at jeg bare lå et kvarter foran de andre i kunnskap når jeg veiledet dem. Men det har jo vist seg å være en suksessformel for Seniornett at seniorer lærer seniorer. Flere tør å dumme seg ut, og veilederen snakker et forståelig språk i et rolig tempo. I tillegg vet eldre veiledere ofte lettere hvor skoen trykker.

Ideen til foreningen kom fra den nystartede Seniornet Sweden. Den svenske regjeringen satset 1 million på å få i gang eldre som internettbrukere. Marta Sanden startet foreningen i Sverige med stor suksess.

Gruppen på biblioteket vokste raskt, men ikke fort nok for Telenor til å få eldre på nett og Sidsel fikk nye prosjekter. De frivillige på Majorstuen overtok selv våren 1998 både opplæring av nye og driften av nettstedet seniornett.no.

Tidlige sponsorer og kontor hos Telenor

Marta Sanden kom til Oslo i 2000 for å hjelpe oss med å få støttespillere og sponsorer. Vi fikk god hjelp av representanter fra Telenor, Kreditkassen og Microsoft. Trygve Siqueland Knudsen og Sabine Ameln ledet arbeidet med det store arrangement på SeniorSurf-dagen 2000. Internett begynte så smått å bli utbredt, men fortsatt var det kun 8 % av de eldre som våget å prøve seg foran PCen.

Vi fikk bruke kontorer hos Telenor med telefon, kontorrekvisita og teknisk støtte. Dette sluttet i 2002 da Telenor flyttet til Fornebu hvor det ikke var plass til Seniornett.

Nedre Slottsgate 13

Da tok vi det dristige skritt å leie et eget kontor, et nedslitt rom i et kontorfellesskap i Nedre Slottsgate 13. Etter hvert ble det flere og flere frivillige og ansatte så vi utvidet og tok i bruk alle rommene i andre etasje.

Det var starten på en administrasjon for støtte til lokale foreninger, drive nettstedet, lage en avis, lage SeniorSurf-dag hvert år og holde rede på det beskjedne medlemsregisteret. Kirsten Moe ble ansatt. Hun er fortsatt kontorsjef og har ansvaret for mye av arbeidet på kontoret, blant annet regnskap og medlemsregister.

En ny tid begynte da vi fikk daglig leder, sivilingeniør i data Tore Langemyr Larsen. Han fikk fart på organisering av klubber (nå foreninger), revisjoner av nett-sidene og medlemsregisteret.

Medlemskontingenten var lav i mange år. Nå i 2022 er den kr 370,-, og gir et viktig bidrag til økonomien.

Men organisasjonen hadde ikke fått til det som har blitt gjort uten store bidrag fra støttespillere, både offentlige og bedrifter.

Nils Høeg kom med sine forbindelser i data-verden og offentlig forvaltning og gjorde at vi har fått mangeårig støtte fra departementene. Foreningens økonomi ble også mindre «strevsomm» da vi, etter en lang kamp og fenomenal støtte fra departementet, kom inn på en post i Statsbudsjettet.

Blant støttespillere kan nevnes Sparebank-

stiftelsen DnB NOR som bevilget 2,5 millioner kroner til Seniornetts klubbarbeid i 2006. Gaven var en av de største som Stiftelsen har delt ut noen gang.

Microsoft Norge, ved informasjonsdirektør Eirik Lae Solberg, ga et stort antall gratis programvarelisenser til klubbene og en pengegave. Dermed kunne vi starte nye klubber og oppgradere programvaren til siste nivå i de klubbene som allerede var i gang.

En viktig måte å bli bedre kjent på er å samarbeide med store og landsdekkende organisasjoner. Seniornett Norge har avtaler med Norsk Pensjonistforbund, Nasjonalforeningen for Folkehelsen, Landsforeningen for Hjerte- og lungesyke, Frivillig.no og mange av landets frivilligsentraler.

Mange lokalforeninger samarbeider med bibliotek, frivilligsentraler og andre lokale lag som eksempel helselag.

Seniornett Norge er medlem av studieforbundet Folkeuniversitetet. Gjennom dette får lokalforeninger støtte for kurs de har holdt.

Dronningens gate 6

I 2017 ble det en ny flytting. Lokalet vårt skulle ombygges til en luksusbutikk. Løsningen ble en etasje i Dronningens gate 6. Der har det vært mange besøk for å få hjelp med dataproblemer, foruten kurs og møter.

I 2019 begynte Kristin Ruud som generalsekretær da Tore Langemyr Larsen ble pensjonist.

– Aldri tidligere har vel behovet for Seniornett vært større. Vi vippser og snapper, mailer og googler. Bussbilletten ligger på appen og bilder av barnebarna i «skyen». Det blir vanskeligere å reservere seg mot det digitale samfunnet, sier Kristin Ruud.

– Mange tror også at har du først lært deg data, så er du digital. Dessverre er ikke det digitale livet så enkelt. I det du har lært deg et operativsystem, må du oppgradere. Bytter du mobiltelefon er det likedan. Du må hele tiden vedlikeholde dine datakunnskaper for å fortsette å være digital.

Digital festival 2021

Det har vært mange møter med Stortinget, departementer og andre institusjoner for å søke både samarbeider og finansiering.

I 2019 deltok Seniornett for første gang med egen stand på Arendalsuka.

Installasjon av nytt telefonsystem har vært en stor hjelp. Nå kan du klikke på om du vil ha datahjelp eller snakke med administrasjonen om andre problemer.

Da pandemien kom, stilnet møtevirksomheten i Seniornett, men den tok ikke knekken på organisasjonen.

Heder

Styreleder Ingeborg Moræus Hanssen og daglig leder Tore Langemyr Larsen var i audiens hos HM Kong Harald på Slottet i 2007 for å presentere Seniornett.

Rosingprisen mottatt av daglig leder Tore Langemyr Larsen

Seniornett fikk i 2006 Rosings Kompetansepris. Juryens begrunnelse var:

– Vinneren har gjort en stor innsats for å bøte på et omfattende og alvorlig samfunnsproblem.

– Vinneren har etablert virksomheter over hele landet. Utover et meget lite sekretariat med to fast ansatte drives virksomheten av et stort antall frivillige sentralt og lokalt. På denne måten hentes det ut flere titalls tusen meget kvalifiserte timeverk i året med svært beskjeden økonomisk støtte.

Seniornett ble i desember 2008 valgt ut blant flere hundre kandidater til EUs e-Inclusion Aging Well Award, og ble én av fem finalister.

Mange statsråder har vært på besøk. Statsminister Jens Stoltenberg kom til åpning av SeniorSurf-dagen i 2000. Rigmor Aaserud kom da klubb nr 100 ble startet på Grünerløkka i Oslo.

Avslutning

Mange har vært med å dra lasset. Noen er nevnt i magasinet. Dessverre blir det ikke plass her til å nevne alle. Seniornett fortsetter som vi begynte for 25 år siden.

Som generalsekretær Kristin Ruud sa da hun tiltrådte:

– Vår oppgave er ikke bare å få seniorer på nett, vi skal også holde seniorenene på nett. Det gjør vi gjennom våre lokale foreninger og våre frivillige og gjennom vårt tilbud om datasupport. Seniornett er seniorennes IT-avdeling.

Forenings- og medlems- utvikling

Det ble tidlig klart for styret i foreningen at behovet for «data-hjelp» til seniorene var et problem som måtte løses lokalt – altså der seniorene bodde. Det vil si at vi kunne ikke sitte på Majorstuen i Oslo og lære opp og hjelpe seniorer over hele landet – i år 2000.

Tore Langemyr Larsen

For behovet var overalt – uavhengig av geografi og kjønn, faktisk ganske demokratisk fordelt over land og folk. Beslutningen om å begynne å arbeide for foreninger, klubber som vi kalte dem da, ble fattet i 2001 og arbeidet kom i gang i 2002 med foreningen på Deichmann på Majorstuen i Oslo. I 2003 kom det til 3 klubber til på Kongsberg, Fredrikstad og Røyken. Først i 2005 tok det virkelig av med 11 nye klubber. Da hadde vi en stor satsning på et handlesenter i Bærum utenfor Oslo. Vi hadde en stand der, pratet med forbipasserende og delte ut brosjyrer. Harald Heide Steen jr. kom forbi og ble så inspirert at han hjalp oss med arbeidet! Straks etterpå startet vi en forening i Bærum og satte opp vårt første «data-kurs for seniorer» i Sandvika. Vi hadde planlagt for en klasse på 20 elever, men pågangen var såpass stor at vi måtte utvide til 25. Og fortsatt hadde vi lang venteliste.

I 2006 pakket vi bilen og dro til Bergen. Der hadde vi blant annet stands på 4 store handlesentre, det ble flere klubber etablert

og innen årets utgang var det blitt 30. Og vi var oppe i 2000 medlemmer i foreningen.

Nasjonalforeningen for Folkehelsen har rundt 1000 lokale helselag over hele landet og vi tenkte at der kunne vi begynne med data også! Helse er jo å holde hele kroppen i form – hodet også! Og det slo an hos Nasjonalforeningen og vi var i gang. Vi ansatte Judith Nilsen for å hjelpe oss med å lage flere klubber. Ved utgangen av 2009 rundet vi 100 klubber. Medlemstallet nådde hele 5000 det året. Da hadde vi også holdt noen større møter på torget i Trondheim (ordfører Rita Ottervik besøkte oss på standen) og i Tromsø. Vi begynte å bli landsdekkende!

Men vi ville videre. Opprinnelig tanke var at vi skulle ha en klubb i hver eneste kommune i kongeriket. Den gang var det 425 stykker og vi ble litt usikre på om vi ville få det til. Så vi landet på 300 stykker, altså 3 ganger så mange som vi hadde på det tidspunktet. Ambisjonene var i orden!

Staten og kommunene hadde besluttet å bevilge penger til hva de kalte «Frivilligsentraler» som skulle hjelpe til med oppgaver for innbyggerne i lokalmiljøet, ved hjelp av frivillige. Der så vi en gylden mulighet for et fruktbart samarbeid! Joop Cuppen ble ansatt for å hjelpe til å drive dette arbeidet, og innen utgangen av 2014 hadde vi rundet 200 klubber og 9000 medlemmer. Joop hadde fått kontakt med en riktig primus motor på Vestlandet, Monrad Kolstad, som hadde et gigantisk nettverk på den siden av Langfjella. Det ble en stor hjelp til å spre vårt «budskap» og få i gang data-aktiviteter.

Så har det gått litt slag i slag: ved utgangen av 2021 var vi 238 lokalforeninger og i

underkant av 9000 medlemmer. Det har gått litt tregere etter hvert, naturlig nok, og pandemien har hindret oss veldig i arbeidet. Blant annet ser vi at medlemstallet har gått litt nedover da tilbudet fra Seniornett og foreningene har vært så og si helt stengt ned i 2 år. Vi har en utfordring med å dra i gang aktivitetene igjen på nivået før pandemien la sin klamme hånd over oss.

Men behovet for opplæring i IKT for landets seniorer er fortsatt stort i følge myndighetenes oversikt. Det er fortsatt rundt 400 000 seniorer som fullstendig mangler eller har altfor svake dataferdigheter – og det skal vi jobbe med fremover! Sammen!

Seniornetts administrasjon, fra venstre: Stein Arild Iglebæk, Hanne Libakken, Morten Bolstad, Roar Kristiansen, Helge Selstø, Kristin Ruud, Joop Cuppen, Kirsten Moe, Dag Gravem Hansen

Seniornett.no fra 1997 til 2022

En organisasjon som jobber for å få flere eldre på nett og for å øke digital kompetanse blant eldre måtte helt fra starten i 1997 vise seg frem på internett. I tillegg til nyttig informasjon kunne nettsiden vise hva som var god design og funksjonalitet for eldre.

Kirsten Moe, Bodil Brøgger, Siri Kessel

Seniorene på Majorstuen i Oslo kom fort i gang med å lage en nettside. Ingen av redaktørene hadde noen erfaring med nettsteder, hadde knapt nok brukt dem, og ikke særlig erfaring med publisering på papir. Men det var morsomt. Gruppen fant frem stoff som kunne brukes, noe som interesserte aldersgruppen.

I 1998 ble domenet seniornett.no registrert, og organisasjonen fikk prosjekt-støtte av Norges forskningsråd for arbeidet med nettstedet.

Seniornett.no en av de få nettsteder rettet utelukkende mot seniorer i Norge.

Her er et tilbakeblikk på hvordan utviklingen har vært med noen eksempler.

2001

2006

I 2002 ble det gjort store omlegginger, både i redigeringsystem og utseende.

Seniornett-klubbene fikk etter hvert også egne info-sider, og slik så det ut i 2006.

2012

I 2010 ble det gjennomført en større revisjon, og nettstedet fikk et mer moderne og oversiktlig utseende.

2022

I 2016 ble det bestemt at en helt ny plattform måtte tas fram for at organisasjonen kunne følge med i tiden. En viktig målsetning var at lokalforeningene skulle kunne legge ut stoff på en enklere måte, og at siden skulle være tilrettelagt som et sted for selvstudier med ulike opplæringsmoduler. Ved hjelp av blant annet kronerulling blant lokalforeningene ble den nye siden lansert i 2017.

Og slik ser vi ut i dag.

Seniornett-magasinet

Forløperen til Seniornett-magasinet ble etablert i 2000 som en avis koblet til SeniorSurf-dagen. Helt siden da har magasinet vært et fyrtårn i organisasjonens virksomhet og en veiviser i datajungen.

Stein Arild Iglebæk

Åtte seniorer går rundt blant over 5000 ungdommer, datakabler, skrivebord med bokser stablet oppå hverandre, lydutstyr, lysanlegg, campingsenger, hamburgerpiper og halvtomme colabokser. Redaksjonen er på besøk på The Gathering i Viking-skipet på Hamar i 2011 og får omvisning av arrangørene.

Og, ja, redaksjonen blir stirret på av de mye yngre deltagerne på datatreffet. Seniorene har ikke hettegenser, men de har alltid vært opptatt av teknologi, blir inspirert og lærer nytt.

Men historien starter lenge før det.

Trykket 150 000 eksemplarer

Det første magasinet, som den gang het SeniorSurf-avisen, kom ut i 2000 – nettopp for å bidra til å skape oppmerksomhet om SeniorSurf-dagen. Opplaget var

på hele 150 000. Med Telenor og Kreditkassen som sponsorer kunne man tenke stort. Mottagelsen var positiv og avisen ble lagd på nytt neste år, om enn i et mer edruelig antall.

Vi tok en prat med en av de to medlemmene av redaksjonen som har vært med siden starten, Bodil Brøgger. Den andre er Anne-Mari Simers.

– De første avisene hadde veldig preg av lærebok, med artikler som «Hva er egentlig internett?» og «Send en e-post til familien», forteller Brøgger.

Avisen var i alle fall nyttig. En dag var det en kar fra Rena som ringte redaksjonen. Han fortalte at nå hadde naboen lært seg internett, takket være artiklene, og nå ville også han ha avisen.

Kjendiser og flere utgivelser

Kjente fjes har det vært mange av i avisen og magasinet. I 2001 møter vi stortingspresident Kirsti Kolle Grøndahl og Rolf Wesenlund. Senere fulgte blant annet Carsten Smith, Kristin Halvorsen, Ansgar Gabrielsen, Knut «Kupper'n» Johannesen og Lise Fjeldstad. Bare for å nevne noen.

– Det var mange som syntes det var artig å bidra, og det er vi takknemlig for, sier Brøgger.

Tidlig ble leserne også kjent med de karakteristiske tegningene til Geir Helgen.

I 2007 ble avisen utvidet til tre utgaver i året. I tillegg til artikler om grunnleggende datakunnskaper og ordforklaringer, tok avisen nå for seg bredere tema som ulike offentlige tjenester, kulturminner på nett, slektsforskning, å være sitt eget reisebyrå på nettet og reportasjer fra stadig flere lokalforeninger – den gang omtalt som klubber. Med fremveksten av digitale kameraer fikk også bildebehandling og fotobøker plass i spaltene.

I 2013 fikk magasinet sitt nåværende format og navn, men bringer fortsatt evig aktuelle artikler som «E-post – hvorfor og hvordan». Og nye tema som «Alt du trenger å vite om apper» og «QR og hvordan du lager dem».

Tiden går, magasinet består

At magasinet ble lest, fikk redaksjonen bevis for da de i en av de første avisene kom i skade for å kalle sentralenheten (CPU) for harddisk. Om ikke akkurat telefonstorm, så fikk de høre det. Men samlet sett har det vært langt mer ros enn ris.

Det som har gledet Brøgger mest i tiden med avisen og magasinet, har vært samarbeidet i redaksjonen. Nye folk kommer til, og andre forlater av naturlige årsaker gruppen, men det gode samholdet er konstant.

– Det betyr mye for meg å tilhøre denne gruppen, lære noe nytt hele tiden og at vi får gitt ut et produkt vi kan stå inne for, sier hun.

Når dagens unge, som har vokst opp med data, blir seniorer, vil det da være behov for et magasin om digital kompetanse?

– Det kommer så mye nytt teknisk hele tiden, at vi har nok å skrive om. Det er jeg ikke bekymret for, sier Brøgger.

Helt siden internett kom har man spådd aviser og papirmagasiners død, men Brøgger tror ikke begravelsen er nært forestående.

– Det bli meeeget lenge til, spår hun.

Redaksjonsmøte på kontoret

Fra venstre: Sølvi Kristiansen, Thomas Eckersberg, Tarja Marita Tamminen, Tore Langemyr Larsen, Anne-Mari Simers, Bodil Brøgger. (Ikke tilstede: Annette Hannestad, Siri Kessel)

Redaktørene siden starten

- 2000 Selvstyrt redaksjon
- 2004 Gerd Stenberg
- 2008 Thomas Eckersberg
- 2019 Tarja Marita Tamminen

SeniorSurf og Digital festival

Fra 1997 var det et Seniornett-tilbud til eldre på Majorstuen bibliotek. Der kunne eldre en dag i uken komme og bli kjent med internett, som da var noe ganske nytt.

Anne-Mari Simers og Annette Hannestad

SeniorSurf

I 1999 skulle Seniornet Sweden arrangere en Seniorsurf-dag, en dag viet surfing på internett i bibliotek over hele Sverige. Der kunne eldre komme og prøve den nye teknologien. Dette ønsket vi også å gjøre. Vi tok kontakt og fikk tillatelse til å bruke deres opplegg. Det skulle lages en avis med stoff om internett. Den skulle deles ut gratis til deltakerne.

Det ble sendt ut invitasjon til 334 bibliotek og 20 eldresentre. Det deltok 25 bibliotek og 10 eldresentre. Vi sendte ut evaluerings-skjema og fikk tilbakemelding fra åtte bibliotek, noen var i startfasen, andre hadde planer om internett-tilbud.

Tilbakemeldingen viste at det hadde vært stor interesse for arrangementet. Gammel og ny tid møttes, fra et eldresentre ble det fortalt at lederen sto utenfor lokalet og viftet med kaffekjelen. Det sosiale er også viktig!

I 2000 ble invitasjon sendt ut til bibliotek og eldresentre, resultat ble 334 påmeldte møteplasser (arrangementssteder) med totalt over 10.000 deltakere. Og alle fylker var representert. Seniornett sendte ut både SeniorSurf-avis og plakat gratis til alle møteplasser.

Offisiell åpning av årets SeniorSurf-dag var på Majorstuen bibliotek, der statsminister Jens Stoltenberg kom overraskende på besøk.

Det var veldig stor interesse for arrangementene og flere interesserte måtte dessverre avvises på grunn av plassmangel.

Generelt om pionertiden

Seniornett, som nystartet forening, var

Bibliotekarene på Majorstuen hjalp oss med kontakt med Bibliotektilsynet som organiserte folkebibliotekene. Det gjorde at vi fikk bruke deres distribusjonsnett. Ifølge loven skulle det være minst

ett bibliotek i hver kommu-

ne, noe som gjorde at

vi kunne nå hele landet. Telenor, Bibliotektilsynet og Deichmanske bibliotek støttet oss.

SeniorSurf-dagen
 Torsdag 11. oktober 2007

Våg
 å lære
 noe
 nytt!

Sted:

Tid:

Arrangeres av Seniornett Norge i samarbeid med lokale møteplasser og klubber, med støtte fra:

uten forbilder på området IT-opplæring og måtte finne sin form, prioritere arbeidsoppgaver, definere målgrupper, finne samarbeidspartnere og andre praktiske oppgaver.

SeniorSurf-dagen var den viktigste oppgaven for Seniornett i de første årene.

At interessen blomstret opp fra begynnelsen, bekreftes av den positive responsen og de mange gode tilbakemeldingene

vi fikk både fra møteplasser og enkeltpersoner. Mange møteplasser var glade for tilbudet og deltok år etter år.

Men etterhvert ble interessen mindre blant annet på grunn av mange andre tilgjengelige IT-opplæringstilbud. Økende tilbud i lokalforeningene gjennom hele året medvirket til at behovet for en årlig SeniorSurf-dag ble mindre.

En oversikt over møteplasser i årenes løp:

År	2000	2001	2002	2003	2004	2011	2012	2013	2014
Antall møteplasser	294	415	275	200	180	327	236	178	136

Digital festival

Styret i Seniornett Norge drøftet høsten 2017 en fornyelse av SeniorSurf-dagen. Digital Festival ble lansert i 2018 som en videreføring og fornyelse av SeniorSurf-dagen.

Det ble nedsatt en prosjektgruppe som hadde møter med Nasjonalbiblioteket og utvalgte biblioteker om et videre samarbeid om Digital Festival med Seniornett.

Det ble utarbeidet et komplett designprogram (plakater, roll-ups, bannere, brosjyrer med mere) hvor utgangspunktet var tastaturet på en datamaskin på en oransje bakgrunn. Alle seniornettforeninger og biblioteker fikk tilgang på dette materiale.

- 2019 – storstilt åpning på Nasjonalbiblioteket og flere steder i landet
- 2020 – ingen Festival på grunn av Korona
- 2021 – festivaler mange steder i Norge fra sør til nord, hovedtema var «Spill for seniorer»
- 2022 – blir hovedtema «Foto»

Tema for Digital festival i 2022 blir foto! Vi skal ha kurs i fotografering, hvordan laste opp bilder i skyen og enkel redigering. Vi skal også åpne fotoutstillingen «Min hverdag» – med innsendte bidrag fra seniorer over hele landet.

Digital festival er i uke 38. I fjor var «Spill for seniorer» tema. Og på grunn av koronapandemien ble arrangementene spredt ut over hele året. Men i år satser vi på uke 38 som uken med Digital festival, og mange lokale arrangementer!

Den første og den nye Digital festival-logoen

Datahjelpen hos Seniornett

Vet du at du som medlem av Seniornett har tilgang til en haug med kompetente personer som er eksperter på ulike IT-utfordringer? Vi har både ansatte og frivillige som kan hjelpe deg. Skulle du abonnert på en tilsvarende tjeneste andre steder ville det koste deg dyrt. Vi er tilgjengelige alle hverdager mellom kl. 09:00 og 15:30.

Morten Bolstad

En av hovedoppgavene til Seniornett har hele tiden vært å hjelpe andre med å få PCen til å virke. I starten var det amatørerne som hjalp hverandre. Det ble bedre da vi fikk ansatte med mere datakunnskap. Noen av de første var Roar Kristiansen og Hanne Libakken og de bidrar fremdeles i Datahjelpen.

Roar Kristiansen og Hanne Libakken

Hvem er vi i dag?

Alle på datahjelpen er «godt voksne». Vi har erfaring med ulike områder og finner derfor en løsning i de aller fleste tilfeller. Vi er rundt 17 personer som betjener telefonen, og det tar vanligvis få sekunder fra du ringer til vi svarer (det kan selvfølgelig ta noe lenger tid i enkelte tilfeller). Der- som vi ikke rekker å svare deg, vil vi ringe deg opp igjen senere.

Alle har lang erfaring med IT i ulike fason- ger. Dersom den du snakker med ikke kan hjelpe deg, så finner vi en annen som kan noe om akkurat ditt problem.

Vi har også god tid, så du behøver ikke å stresse eller være ukomfortabel med ter- minologi eller at du bruker lang tid. Vi har den tiden du trenger.

Hva svarer vi på?

Alt som gjelder data og nett. På alle «platt- former» (både iPhone, Android telefon, PC, Mac, iPad og andre nettbrett). Vi kan også mye om printere og annet teknisk utstyr.

De områder det er flest henvendelser om er:

- **PC**
Windows-funksjoner (hvordan fungerer?, hvorfor ser jeg ikke?, sikkerhet/virus)
Vindushåndtering, start av programmer
Windows-oppdateringer
- **Mobil/Nettbrett**
Alt som man prøver å gjøre på telefon eller brett
Apper
- **Office**
Ulike kontorstøtteprogrammer, slik som Word, Excel og LibreOffice
Teams/Zoom (digitale møter)

- **Spesielle nettsteder**
nrk.tv
Skatteetaten
Helsenorge
Nettbank
Og mange flere
- **E-post**
Visning av vedlegg
Sortering av e-poster
Håndtering av mapper
E-postprogrammer (Outlook, Windows-email, gmail og andre)
Se flere e-postadresser samtidig
- **Passord/Pålogging**
Hvordan huske passord
Hvordan bytte passord
2-trinns pålogging

Det er mange andre typer spørsmål og problemstillinger vi også hjelper med. Husk at ditt problem eller spørsmål er aldri for lite eller uvesentlig til at vi kan hjelpe deg.

Hvordan hjelper vi deg?

Ønsker du hjelp så bør du ringe oss på telefon 22 42 96 46. Alternativt kan du fylle ut skjemaet som står under datahjelp på nettsiden til Seniornett. Det er alltid raskest å ringe.

I noen tilfeller kan vi hjelpe deg bare ved å prate i telefonen. Men i mange tilfeller må vi koble oss opp mot din enhet. Det er ikke alltid så lett å forklare hva som er problemet og da er det alltid mye bedre at vi ser det samme som du ser.

For å koble oss opp mot ditt utstyr bruker vi et program som heter **TeamViewer**. På PC og Mac kan du laste programmet ned fra nettsidene til Ninite¹ eller TeamViewer² og installere det (hvis du vet hvordan du gjør det, hvis ikke kan vi hjelpe deg med det også). På telefon og brett heter programmet **TeamViewer QuickSupport** og det laster du ned fra Apple App Store eller Google Play Butikk (der du vanligvis laster ned apper fra). Har du lastet ned den appen vil vi kunne hjelpe deg fortere.

Er det PC du har problemer med og ikke har TeamViewer, kan vi likevel koble oss opp mot deg via programmet **Hurtighjelp**. Dette ligger på alle PC-er og kan startes ved å trykke på tastaturet Windowstast + CTRL + Q (alle 3 samtidig)

Synes du dette ble litt vel teknisk? Slapp av. Vi hjelper deg uansett.

Konklusjon

Som medlem av Seniornett har du gratis tilgang til støtte og hjelp med alle mulige slags datatekniske problemer du måtte ha. Dette er et unikt tilbud som du bør benytte deg av. Vi snakkes!

1 <https://ninite.com/>

2 <https://www.teamviewer.com/no/>

Opplæring og datamanualer

Opplæring har vært grunnlaget for Seniornetts virksomhet fra starten. Et sentralt mål er å tilby opplæring og møtesteder over hele landet. I de aller fleste foreningene er det fremdeles frivillige som lærer bort gratis. Men noen foreninger har betalte kurs.

Bodil Brøgger

Høsten 2002 begynte det systematiske arbeidet med å videreføre aktivitetene på de stedene som avholdt SeniorSurf-dagen. Torleiv Løvgren, leder i Kongsberg, startet samarbeid med VOX (Kompetanse Norge). Målet var å gi opplæring i voksenpedagogikk og utarbeide et kurs. VOX bidro med økonomisk støtte til dette prosjektet.

Det ble valgt tre prosjektsteder. Nordstrand i Oslo, Gloppen i Sandane kommune i Sogn og Fjordane og Slemmestad. Klubbene startet kurs i bruk av data og internett og ble også trivelige møtesteder for seniorer.

Erfaringene fra prosjektet er entydige – minst en ildsjel i hver klubb er påkrevd. En fordel er at den/de kjenner relevante personer både i kommunen, i skoler, i lokale offentlige organer som eldreråd og pensjonistforening, samt representanter i lokal industri. Kommunene tar svært sjelden initiativ til å organisere slike tiltak.

I 2006 startet Rune Landgren en egen kursavdeling med betalte kurs i regi av Seniornett. Det ble anskaffet flere klasse

sett med bærbare PCer slik at det kunne holdes kurs der folk bor.

Det har vært kurs i Spania og Portugal i samarbeid med et reisebyrå og sommerkurs i Gausdal i to år.

Fra 2010 var det kurs på Lilletorget i samarbeid med Pensjonistforbundet, støttet av Color Line.

Seniornett har nå kurs for instruktører i foreningene slik at de lærer å lære andre. De samles i regionene, også slik at de kan få kontakt med nabo-foreninger.

Det kan i enkelte tilfeller bli arrangert digitale veileder-kurs via Teams.

Thomas Røgeberg skrev i flere år om data for Pensjonisten og Vi over 60.

Datamanualer

Seniornett har i mange år laget kurshefter til bruk i undervisningen. De er utarbeidet både for nybegynnere og mer erfarne brukere. De kan lastes ned eller kjøpes fra seniornett.no¹.

1 <https://www.seniornett.no/opplaering/datamanualer/>

Nyhetsbrevet – gir innsikt og kunnskap

Seniornetts elektroniske nyhetsbrev sendes ut en gang i uken til alle medlemmer som ønsker det. Målet med nyhetsbrevet er å informere om aktuelle saker, og gi tips og triks for å mestre å bruke PC, nettbrett eller smarttelefon. I tillegg har vi alltid omtale av en nyttig app. Vi har satt som kriterium at appen skal være gratis. Hvilke apper som blir plukket ut avhenger av årstid, aktuelle temaer og tips fra medlemmer.

Kristin Ruud

Mer enn halvparten av de som mottar nyhetsbrevet åpner det, med høyeste åpningsprosent på 66 prosent og laveste på 52 prosent. I gjennomsnitt åpnet 57 prosent av mottakerne nyhetsbrevet.

I det siste har mange meldt seg inn i Seniornett for å få det elektroniske nyhetsbrevet. Noen ganger blir vi kontaktet av medlemmer som ikke får nyhetsbrevet, til tross for at de har et aktivt medlemskap. Det er flere feilkilder. Nyhetsbrevet kan ha havnet i søppelposten. Det er e-posttilbyrers regler som avgjør om nyhetsbrev fra Seniornett skal regnes som søppelpost. Er det tilfelle for deg, ta kontakt med datahjelpen, så kan vi hjelpe deg.

Noen ganger er det feil på e-posten, for eksempel at noen har skrevet gmail.no framfor gmail.com etter alfakrøllen, og da kommer ikke nyhetsbrevet fram.

Vi har også opplevd at noen har misforstått og klikket på lenken som heter «unsubscribe» (avslutt abonnementet) i

nyhetsbrevet. Da blir din e-post for alltid blokkert fra å motta nyhetsbrevet, inntil du selv opphever blokkeringen. Det kan vi i Seniornett hjelpe deg med.

I nyhetsbrevet omtaler vi alltid en aktuell app. De mest leste artiklene i 2021 var «Nye regler for betaling med bankkort på nett», med 2687 klikk fra 8. januar 2021, «Gode råd mot svindel», fra 12. februar 2021 med 2505 som klikket på lenken og «Farlig virus sprer seg på Android-telefoner» fra 14. mai 2021, som fikk 2021 klikk.

Husk at alle artikler i nyhetsbrevet ligger publisert på nettsiden vår, seniornett.no.

Internasjonale prosjekter

Vi var tidlig med som brukergruppe i Presence 1997–2000 og brukte mye tid på å prøve ut forslag – som prøvekaniner. Presence var et underprogram i EUs hovedprogram Intelligent Information Interface. Italia, Nederland, England og Norge deltok. Det var en begynnelse.

Helge Klitzing

Så en gang i 2010 ble vi spurt av en forsker ved Norsk Regnesentral om vi ville være med i en søknad til EU om støtte til utvikling av teknologi for eldre. EU hadde startet Active Assisted Living (AAL) programmet, med undertittel: «Ageing well in a digital world». I disse prosjektene er det et krav at brukerne deltar aktivt gjennom hele utviklingsperioden. Siden Seniornetts medlemmer er i den kategorien – og dessuten er opptatt av å mestre den digitale verden – tenkte de at dette kunne være noe for oss. Og samtidig ville prosjektkonsortiet få med en aktør som

styrket søknaden. Vi tenkte at dette kunne være både gøy og interessant for medlemmene våre, og sa ja. Søknaden oppnådde støtte, og dermed var vi i gang.

Prosjektets navn var MobileSage – «den mobile vismann». Det startet høsten 2011 og målet var en mobil løsning for hjelp – der og da – til å bruke en eller annen enhet, for eksempel en billettmaskin. En app som brukeren kunne legge på sin mobiltelefon ble utviklet, sammen med et verktøy for produsenter til å legge inn brukerbeskrivelser. GPS-en visste hvilken enhet brukeren stod foran og brukerbeskrivelsen kunne hentes frem automatisk.

Det ryktes ute i Europa at i Norge fantes Seniornett som kunne være med som brukerorganisasjon i AAL prosjekter. Invitasjoner til å være med kom uten at vi behøvde å gjøre noen ting. Når vi dessuten fikk noen inntekter og de som var med som brukere syns det var interessant, ble det flere prosjekter etterhvert.

Fellesnevneren for prosjektene vi har deltatt i er velferdsteknologi, et begrep som knapt nok fantes for mer enn 10 år siden da dette startet. Bruk av teknologi for:

- å greie seg bedre på egenhånd, være mer mobil
- å gi hjelp til selvhjelp, for eksempel takle egen svakhet / sykdom
- å bidra til mer sosial kontakt

Etterhvert har vi deltatt i 8 internasjonale prosjekter. Hvert av dem med 2 til 3 års lengde. To pågår fortsatt. Det ene av disse er et ERASMUS+ prosjekt som tar for seg utfordringen for eldre arbeidstagere som ikke i tilstrekkelig grad mestrer digitale verktøy. Fokus er på opplærings-metodikk og materiale for de som skal hjelpe slike arbeidstakere. Det andre retter seg mot hjertepasienter som har vært innlagt på sykehus en eller flere ganger. Løsningen skal redusere sannsynligheten for re-innleggelse. En nærmere beskrivelse av disse to prosjektene finnes på Seniornetts nettside.

Gjennom disse årene har vi møtt aktører; teknologibedrifter, forskningsmiljøer og

brukerorganisasjoner fra hele Europa og Israel. Veldig givende for oss som har stelt med dette. Hva har det gitt oss?

- Bidrag til bedre brukervennlighet i løsninger som er ment for eldre
- Forhåpentligvis inspirasjon til de av våre medlemmer som har deltatt
- Hjelp til små teknologibedrifter og forskningsmiljøer i Norge som trengte eldre brukere som deltakere i sine utviklingsprosjekter
- Inntekter på tilsammen ca 2,5 millioner kroner, hvorav en stor del er bidrag til driften av Seniornett fordi de som har deltatt har jobbet som frivillige

Målet for de bedriftene som er med i slike prosjekter er selvsagt å sitte igjen med produkter som kan gi fremtidige inntekter. Og EU støtter det fordi slike produkter er nyttige for Europa. Har så noen av disse prosjektene resultert i slike produkter? Svaret er nok bare tja. Forskningsmiljøene har lært, og bedriftene har fått frem delprodukter som inngår i det de lever av i dag.

Mye av det som ble jobbet med for 10 år siden finns i dag som «hylleware». I dagens prosjekter blir det brukt mer avansert teknologi, for eksempel kunstig intelligens. Og nye måleenheter/sensorer åpner nye muligheter. Om ikke som direkte resultat av det vi er med på nå, så vil vi om noen år sikkert finne tilsvarende løsninger lett tilgjengelige i markedet.

Integrer oss eldre

Det er ikke nok at vi strekker oss for å lære. Internett skal også komme oss i møte. (Artikkelen ble første gang trykket i 2002).

Sidsel Bjørneby, initiativtaker til Seniornett og første styreleder

Forutsetningen for at tjenester og informasjon skal være nyttig på Internett er at så mange som mulig bruker det, og oppnår det de ønsker å oppnå. Vi vet at mange eldre strømmer til SeniorSurf-dagen, internettkafeer, bibliotek og eldresentre. Viljen til å prøve er i stor grad tilstede, mens den vanlige praktiske bruk av internett blant eldre ikke er så stor.

I 2001 brukte bare 18 prosent over 60 år Internett (ifølge Kompetanse Norge er andelen 77 prosent i 2021¹ redaksjonens anmerkning). Årsaker som angis er blant annet at man ikke finner det man leter etter og at informasjonen ikke er tilpasset de eldres behov.

Dette er uheldig, siden antallet eldre er i rask økning. I de neste 30 årene kommer andelen mennesker over 50 år til å øke til 40 prosent. I 2050 regner man med at en av tre innbyggere i EU vil være over 60 år.

Læring, men også tilpassing av internett

Den ideelle organisasjonen Seniornett Norge har i flere år, ved stor frivillig

Sidsel Bjørneby (privat foto)

innsats og velvillig sponning, bidratt til mange kurser og introduksjonstilbud for internett. Og mange tusen eldre har fått sin første innføring i internett på SeniorSurf-dagene de siste årene. Dette viser at mange over 55 år ønsker å lære internett. Men selv om mange eldre har fått opplæring og introduksjon, er det få som bruker internett daglig for tjenester og informasjonsinnhenting.

¹ <https://www.kompetansenorge.no/statistikk-og-analyse/publikasjoner/befolkningens-digitale-kompetanse-og-deltakelse/>

Hvorfor bruker ikke flere eldre internett? Jeg tror årsaken er at de aller fleste tjenester og den informasjonen som er lagt ut på nettet ikke er tilpasset våre ønsker og forutsetninger. Innholdet er oftest skapt av unge webdesignere. Det er lagt mer vekt på flotte designelementer enn på reell nytteverdi for brukerne. De vet tydeligvis ikke at syn, farge-oppfattelse og evne til å oppta mye informasjon på en side endres med alder. Det tar oss lengre tid å gjenkalle noe vi husker, og vi blir lettere distraheret av reklameblink, ting som henger seg opp, og vi får vansker med å navigere på et nettsted.

Vi opplever også ofte at de som utformer internett-informasjon representerer en kultur som er fremmed for oss som har levd en stund. De vet lite eller ingen ting om hva eldre brukere egentlig trenger å vite, og det kan oppleves som mangel på respekt for en betydelig brukergruppe. Men nå er tiden inne for å stille krav om at internett skal være bedre tilpasset alle oss som har levd en stund!

Vi ønsker ikke «datahjemme-hjelpere»

Om internett ikke tilpasses den aldrende befolkningen, risikerer vi at det blir nødvendig med enda flere «hjelp-personer». Kanskje en ny type hjemmehjelp må bestille billetter, fylle ut selvangivelsen, betale regninger, finne ut av pensjonen og

ordne med bestilling av strøm?

De fleste eldre ønsker å klare seg selv. Å mestre vanlige samfunnsaktiviteter, og ikke ligge andre til byrde, dreier seg om integritet.

Hvordan skal nettstedene bli mer brukbare for alle?

Det er klart en utfordring å gjøre internettsteder mer tilgjengelige for eldre. Samtidig er det viktig å huske på at slik tilgjengelighet vil være nyttig for nær sagt alle andre brukere også. Vi trenger en bred bevisstgjøring, offentlig og privat, og praktisk satsing som inkluderer eldres synspunkter og behov.

Mange eldre kan tenke seg å delta i, prøve ut og utforme informasjon og tjenester, forutsatt at man blir hørt og satt pris på. Systematisk involvering av eldre brukere kan gi konkurransefortrinn! Ofte viser det seg at nettsteder som er tilpasset eldre også fungerer bra for andre grupper.

Ta oss eldre brukere med i designprosessen!

Vi over 55 er mange, og det bør være interessant for dem som ønsker å nå publikum med informasjon og tjenester å nå frem til oss! Og det gjelder å holde oss aktive i samfunnsaktiviteter lengst mulig, slik at vi ikke blir en byrde for samfunnet på unødvendige områder.

Blir det en selvfølge.....?

Kjenner du til begrepene brukervennlighet, universell utforming, tilgjengelighet og tilrettelegging? Disse skal sikre at utviklere av internettsider, apper og andre digitale løsninger gjør det enkelt for oss å bruke dem.

Siri Kessel

Seniornetts hovedoppgave er å øke digital kompetanse og digitale ferdigheter blant eldre. Dette er viktig for at eldre ikke skal bli hengende etter i utviklingen av samfunnet, men selv kan mestre nye former for samhandling. I tillegg jobber Seniornett for at digitale nyvinninger skal være lette å forstå og bruke, noe som også er viktig for om eller hvor mye eldre bruker dem. Utviklere, produsenter og innkjøpere av digitale systemer har et stort ansvar! De må ha kompetanse om brukervennlighet, universell utforming, tilgjengelighet og tilrettelegging for å kunne lage digitale løsninger som de aller fleste av oss skal kunne bruke. De bør også vite noe om tilrettelegging i form av gruppevis eller individuelle digitale løsninger.

Hva betyr begrepene?

Trafikken på internett eksploderte i 1995 med lanseringen av nettleseren Netscape Navigator. Allerede da ble det satt søkelys på utformingen av nettsider og deres funksjonalitet (menneske-maskin-interaksjon) og begrepet «brukervennlighet» ble lansert. I 1997 ble begrepet «universell utforming» brukt for første gang i en offentlig norsk

publikasjon (Universell utforming: Planlegging og design for alle).¹

Brukervennlighet

Den danske informatikeren Jakob Nilsen blir betegnet som en guru innen brukervennlighet. Han var blant de første som arbeidet med samspillet (interaksjonen) mellom mennesket og datamaskinen. Han utarbeidet 10 prinsipper for god design på Internett² allerede tidlig på 1990-tallet. Utgangspunktet var at en gjennomsnittsborger skal kunne forstå og bruke en nettside, men ytterpunktene i en mangfoldig befolkning var ikke omfattet.

Når dagens samfunn stiller store krav til at borgerne selv skal utføre mange oppgaver på Internett, må utviklere ta høyde for at

¹ <https://docplayer.me/24827052-Universell-utforming-planlegging-og-design-for-alle.html>
² https://no.wikipedia.org/wiki/Jakob_Nilsen#Nilsens_designprinsipper

systemene skal kunne brukes av mange ulike borgere, med ulike fysiske, psykiske, etniske, økonomiske og digitale forutsetninger.

Universell utforming

Begrepet omfatter menneskeskapte fysiske forhold, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Barrierer for bruk skal fjernes og at nye oppstår skal forhindres. Under planlegging og utvikling av nettsider, apper og digitale systemer skal det tas hensyn til at de skal kunne brukes av så mange mennesker som mulig på en likeverdig måte. Det vil si at de aller fleste skal kunne bruke den samme løsningen. Hensikten med universell utforming er å oppnå like muligheter til samfunnsdeltakelse og å motvirke diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne.

Metodene som benyttes for å gjøre digitale systemer universelt utformet innebærer at det i utviklingsprosessen tas høyde for at ytterpunktene i en befolkningsgruppe skal sikres like muligheter for bruk av

systemene som andre borgere.

Eksempler på universell utforming er responsive design, som gjør at innholdet automatisk tilpasses skjermstørrelsen. Teksting av video gir både de som ikke kan språket, de som sitter i støyende eller «stille» omgivelser og hørselshemmede tilgang til innholdet. Videre gjør «maskinlesbar» tekst at den er søkbar og dermed mer effektiv å bruke. Den kan også leses via hjelpemidler som omgjør til punktskrift (Braille/blindeskrift) eller syntetisk tale.

Selv om mange vil ha nytte av universell utforming på Internett er begrepet direkte knyttet opp mot å hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne gjennom kapittel 3 i Likestillings- og Diskrimineringsloven³, og tilhørende forskrift om universell utforming av IKT⁴.

Tilgjengelighet og tilrettelegging

Om samfunnets digitale systemer er utilgjengelig for noen borgere utgjør dette et likeverdsproblem og et demokratisk

3 https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51#KAPITTEL_3

4 <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-06-21-732>

problem. I tillegg vil det være et praktisk problem for den enkelte og kunne oppleves krenkende.

Som ideal innebærer begrepet tilgjengelighet at digitale systemer er utformet slik at enhver er sikret tilgang og bruksmuligheter, uavhengig av funksjonsevne. En nettside som ikke er universelt utformet kan likevel være tilgjengelig, men vil da være tungvint å bruke. Et eksempel kan være om lenkenavn ikke er unike og meningsbærende, som «Les mer». Da vil det være mulig å navigere mellom lenker med tabulator-tasten eller lenkeliste, men det vil ikke være mulig å vite hvor lenken fører hen uten å åpne den.

Om digitale systemer er utilgjengelig må de tilrettelegges for å kunne brukes. «Tilrettelegging» kan være generell eller individuell. Gjennom generell tilrettelegging kan det lages digitale løsninger for ulike grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne, mens individuell tilrettelegging er å lage ett digitalt system for én person.

Eksempler på generell tilrettelegging kan være en «klarspråk»-avis eller en nettside som har stor bokstavstørrelse og høyere kontrast mellom tekst og bakgrunn enn kravene i forskriften.

Et eksempel på individuell tilrettelegging kan være et digitalt kalendersystem tilpasset funksjonsevnen til én person.

Hva gjør Seniornett ?

Helt fra nettsidene til Seniornett så dagens lys har foreningen vært opptatt av brukervennlighet, men implementering av universell utforming er ikke helt i mål enda. Sannsynligvis vil dette komme i fokus når nettsidene skal fornyes. Da kan vi gå foran med et godt eksempel når Seniornett begynner å stille krav til utformingen av digitale løsninger (se side 41).

Påpekte tidlig at eldre bør være med i designprosesser

I 2002 skrev Sidsel Bjørneby en viktig artikkel om at utviklere bør ha mer kunnskap om hvordan eldre bruker Internett og at de bør tas med i designprosessen. Artikkelen er gjengitt i sin helhet på side 26. Dessverre er den like aktuell i dag!

Deltakelse i prosjekter og brukertester – noen eksempler

- EU-prosjektet «Enhancing activity and presence of elderly people in local communities»⁵, som blant annet så på nye metoder for design av IT-produkter og tjenester for eldre
- OsloMet: Flere prosjekter i regi av forskere i universell utforming av IKT og deres masterstudenter
- Oslo kommunes nettsider
- NAV-pensjon
- Ruters tidligere apper (Seniornett har ikke vært med i designprosessen for dagens Ruter-app, som inkluderer både reisepanlegger og billett kjøp. Denne er langt mindre brukervennlig og universelt utformet enn de foregående.)

Foredrag

Der det åpner seg muligheter, bidrar Seniornett gjerne med ekspertise om utforming av gode nettsider. Blant annet har foreningens daglige leder, siden 2013, årlig hatt forelesning for masterstudenter i universell utforming av IKT ved OsloMet (tidligere Høgskolen i Oslo og Akershus).

Seniornett-Magasinet

De siste to årene har magasinet's redaksjonsgruppe lagt ned mye arbeid i å sikre universell utforming både av den trykte og den digitale utgaven av magasinet. Dette gjøres i nært samarbeid med Flisa Trykkeri, avd. Hamar. Blant annet er bokstav-type, bokstav-størrelse og kontrasten mellom tekst og bakgrunn valgt med tanke på god lesbarhet.

Videre er den digitale utgaven strukturert med navigerbare overskrifter og alle lenker gis nå unike og meningsbærende navn.

Landsmøtet i 2021

Seniornetts arbeidsoppgaver fremover ble her fastsatt gjennom vedtak av Handlingsplan for 2021-2025.⁶ I gruppearbeidet kom delegatene med konkrete innspill. I oppgave 4 «Hvordan skape økt synlighet for Seniornett» kom disse forslagene fram:

- Gjøre seniornett.no mer universelt utformet
- Påvirke IT-utviklere og innkjøpere til å lage mer brukervennlige og universelt utformede IKT-løsninger og -systemer

6 <https://www.seniornett.no/wp-content/uploads/2021/09/Handlingsplan-2021-2025.pdf>

TIPS & TRIKS

Surf inkognito på nettet

Er du lei av all reklame som kommer inn på din PC eller din smarttelefon og synes du det er skummelt at «andre», det vil si kommersielle aktører følger med på hva du søker etter på nettet så finns det en løsning. Grunnen til at du får alle disse «gode tilbudene» er at alle nettlesere bruker og lagrer informasjonskapsler og dine brukerdata, slik som påloggingsinformasjon med mere.

Dette kan du selv gjøre noe med, fordi det finnes en funksjon som heter inkognito eller privat-vinduet som alle dagens nettlesere har. Setter du din PC eller smarttelefon i denne funksjonen er det som å åpne nettleseren i et helt nytt vindu.

Dette er spesielt smart hvis du for eksempel bruker en fremmed PC – på biblioteket, frivillighetssentralen eller ditt lokale seniorsenter – til å sjekke din epostkonto eller gå i nettbanken.

Slik slår du på privat nettsurfing i Google Chrome

- Du åpner Google Chrome på din PC eller ditt lesebrett
- Du klikker på de tre vertikale prikkene øverst i høyre hjørne og velger **New incognito window (nytt inkognito vindu)** i menyen
- Vinduet endrer farge, men designet er det samme. En stor runding med en hatt og briller viser at du er i inkognito-modus. Det står litt informasjon på denne siden som forteller hva inkognito-modus er
- Når du er ferdig med å surfe inkognito på nettet, klikker du på de tre prikkene igjen og velger **New Window (nytt vindu)** og da er du tilbake på Google Chromes kjente side

Det er samme fremgangsmåten i EDGE

Du ser tre horisontale prikker øverst til høyre på skjermen. Du velger **Nytt InPrivate vindu** og nå skifter skjermen farge. Den blir sort, en rund logo kommer opp og under der står det «InPrivate-visning». Under søkefeltet – markert med en blå firkant med en lupe i – finner du åtte faktabokser

som forteller deg hva denne visningen gjør og ikke gjør. Når du er ferdig med å surfe inkognito, klikker du bare på prikke-
ne igjen, velger **nytt vindu** og du er tilbake på den kjente blå EDGE siden.

Slik slår du på privat nettsurfing i Safari

- Åpne Safari på iPhone eller iPod touch
- Trykk på **Faner**-knappen nederst på høyre side
- Trykk på **Faner** for å vise Fane-gruppe-listen
- Trykk på **Privat** og deretter på **Ferdig**

Nå er du i privat modus og søkefeltet er blitt sort.

Slik slår du av privat nettlesing i Safari

- Åpne Safari på iPhone eller iPod touch
- Trykk på **Faner**-knappen
- Trykk på **Privat** for å vise Fane-grupper-listen
- Trykk på **Faner** , og trykk deretter på **Ferdig**

Nå er du tilbake i vanlig surfemodus.

Hvordan endre på bakgrunns-bildet på PC

Windows har en lyseblå standardbakgrunn som mange bruker på «skrivebordet sitt». Den er jo fin og gjenkjennelig, men du har kanskje lyst på en avveksling – lyst til å sette ditt eget preg på «ditt eget skrivebord».

Microsoft, som eier Windows, har siden oppstarten gjort det mulig å pynte opp på skrivebordet med egne bilder som bak-

grunnsbilde. Det kan være et bilde eller et grafisk uttrykk. Du kan også hente bilder fra internett.

Bruk ditt eget bilde

Du starter med å ha Microsoft bakgrunnen opp på din PC.

1. Klikk på **tannhjulet** øverst oppe på skjermen (Sideinnstillinger)
2. Nå kommer det opp en liten dialog-boks som heter Sideoppsett med flere valg
3. Velg **Egendefinert** og velg **Ditt eget bilde**
4. Trykk på **Last opp**. Filutforsker kommer nå opp på venstre side av skjermen.
5. Finn frem det bilde du vil bruke og **dobbeltklikk** på det

Bruk et bilde fra internett

Du starter med å ha Microsoft bakgrunnen opp på din PC.

6. Klikk på **tannhjulet** øverst oppe på skjermen (Sideinnstillinger)
7. Nå kommer det opp en liten dialog-boks som heter Sideoppsett med flere valg
8. Her kan du velge **Tilpasset tema**
9. Trykk på **Administrer** og nå kommer det opp på venstre side av skjermen en rekke muligheter (innstillinger) hvor du kan velge eller du kan søke etter et bilde
10. Finn frem det bilde du vil bruke og **dobbeltklikk** på det

Fra venstre: Datastue-deltaker Grethe Wang og hjelpeinstruktør Lene Marie Moen

Seniornett Hamar – rykende fersk!

Seniornett Hamar har i skrivende stund eksistert i omtrent et halvt år. Vi tok utfordringen om å skrive litt om vår oppstart og drift i jubileumsmagasinet da vi tenker at andre som er i startgropa kan ha nytte av å lese om våre erfaringer.

Eli Dæhlin Bøhmer

Bakgrunn og oppstart

Bakgrunn for at lokalforeningen kom i gang var en henvendelse fra Joop Cuppen, vinteren 2020, den ble retta til Hamar Seniorsenter, som var interessert i å starte tilbud for å øke seniorers digitale kompetanse. Prosessen startet med å finne ut mer om Seniornett. Hvordan rekruttere interessenter? Første valget var å få redaksjonell omtale i avisa, om at vi ville hjelpe seniorer til å bli digitale. Det ble etterlyst ildsjeler som ville dra i gang en forening. Flere meldte seg, og så kom Korona. Prosjektet ble lagt på is til sommeren 2021. Da fikk vi kontakt med Laila

Solbak Vonheim, og ting begynte å røre på seg. Kontakt med de tidligere interessentene ble gjenopprettet, et par hadde funnet nye aktiviteter, andre var fremdeles med. Laila kontaktet medlemmer i Seniornett med lokal adresse, for å høre om de var interesserte i å bli med i den nye foreningen. Hun la også ut en «annonse» på frivillig.no. Vi fikk med oss noen fra begge kanalene.

Oppstartmøtet ble avholdt den 30. august 2021. Hanne Libakken og Laila Solbak Vonheim kom fra sentralt hold. De fremmøtte fortalte om sine ønsker med

Seniornett-foreningen. Noen ønsket hjelp og opplæring, andre har høy kompetanse på IT, og ønske om å bidra til å heve IT kompetansen blant andre.

Damene fra Seniornett orienterte om hva de kan bidra med, hvordan lokalforeninger organiseres, og hvilke støttefunksjoner og materiell som finnes for styret og veiledere. Dette var nyttig.

Et styre ble konstituert, leder, nestleder med økonomi, styremedlem, og sekretær.

Styret kom raskt i gang med formell registrering av foreningen. Våre vedtekter er en redigert utgave av de Seniornett har tilgjengelig. Brønnøysundregisteret, personvernerklæringer og bankkonto må på plass så snart som mulig.

Veiledere – gull verd

Vårt mål er at alle som melder seg som veiledere skal gjennomgå veilederkurs raskest mulig. Vi har vært aktive med veilederkurs helt fra oppstarten, og hatt deltakere på flere kurser. Kursene opplevdes som nyttige og gode. De som melder seg som veileder skal aktiviseres relativt raskt etter at de har blitt med, dette for at de ikke skal tape interesse om de ikke blir brukt. Vi har kartlagt veilederens interesser og kompetanse. Etter hvert skal de få bidra i ulike kurser og opplegg innenfor sine felter.

Veilederne medvirker når kursing og andre aktiviteter planlegges. Viktig at den enkeltes interesser ivaretas. De må heller ikke overbelastes.

Hvilke tilbud vi skulle tilby medlemmer og andre interesserte var også tema for styret etter oppstartmøtet. Datakafe med tema og aktuelle problemer er et bra tilbud, og lett å starte. Vi kom også inn på dette med Datastue.

Vi planla å ha Seniornett tilbud tre onsdager i måneden. Vi har klart å gjennomføre aktiviteter hver onsdag. Den første perioden evaluerte vi tilbudene våre månedlig. Det gjorde oss i stand til raskt å endre kurs, til beste for deltakere og veiledere. Veilederne er gull verd og må involveres i planer hele vegen for å få aktivitetene til å fungere best mulig for alle parter.

Aktiviteter og samarbeid

Datakafe og Datastue har vært faste aktiviteter. Datakafe er det mange som satte pris på, både delen med tema og der de kunne få hjelp til sitt «problem». Datastue kom i gang første uke i februar. Vi har hatt mange fornøyde deltakere. I flere aktiviteter har vi valgt å skille på PC, og iPad, dette også i Datastuene.

Plan for våren er oppstart av Datastue hver fjerde uke. Datakafe skal arrangeres ukentlig, det er mange som trenger «øyeblikkelig» hjelp. Vi håper også å få til et samarbeid med kommunen, om deres prosjekt Digihjelpen.

Dette var litt om hvordan vi på Hamar startet og har drevet vår forening. Håper mange flere Seniornett-foreninger starter opp fremover. Vi ønsker velkommen og lykke til.

Seniornett Nord-Odal

Først og fremst vil vi takke for denne muligheten til å si noen ord om Seniornett Nord-Odal.

Jon Erik Drugli

Her i Nord-Odal startet vi Seniornett sist sommer. Det var Anita Bunes, lederen ved Nord-Odal Bibliotek, som sparket det hele i gang ved å gjøre avtale med tre instruktører. Jeg tror vi tre som meldte oss som instruktører syntes at det var både spennende og givende å få være med på å høyne den digitale kompetansen blant folk i vår egen aldersgruppe her i kommunen. Selv om vi alle tre har brukt IKT i vårt daglige arbeid i ganske mange år kjenner også vi på at det er mangt og meget vi gjerne skulle hatt mer kunnskap om. Og som kjent er jo den beste måten å lære på nettopp å lære bort til andre.

I Nord-Odal har vi et av landets fineste bibliotekbygg, kalt Samling. Arkitektene har lagt vekt på en stilfull og funksjonell utforming – hovedsakelig i tre - der det har blitt plass til både bibliotek, bank, leiligheter og møterom. Og det er nettopp i ett av disse topp moderne møterommene vi har vært så heldige å få holde våre ukentlige kurs og samlinger. Skjønt ukentlige er vel en sannhet med visse modifikasjoner. Grunnet et visst virus som vi alle kjenner så alt for godt har vi måttet redusere aktiviteten en del både før og etter jul, men i skrivende stund (medio februar) har vi tatt

opp aktiviteten igjen og har allerede gjennomført to kurs samt vårt aller første årsmøte nå i februar.

Til det første møtet/kurset vårt i 2022 hadde vi invitert Odal Sparebank til å orientere om bankens digitale løsninger. 12 – 15 interesserte deltakere fulgte ivrig med på det som ble sagt, og stilte mange gode og relevante spørsmål knyttet både til bruk av banken rent generelt og datasikkerhet i tillegg til en del spørsmål som kanskje helst burde besvares uten andres påhør.

Årets andre møte var viet bibliotekets digitale tjenester. De fleste av oss er jo vant til å gå i biblioteket og låne bøker. Det var derfor fint å få en innføring i alle de mulighetene som ligger i de digitale tjenestene. Ikke minst var det spennende å høre om Nasjonalbiblioteket og alle de nasjonale skattene som befinner seg der.

I høst kjørte vi kurs med tema som generell bruk av smart-telefon og nettbrett, nedlasting og bruk av nyttige apper, mail og datasikkerhet.

Utover våren har vi planer om å invitere NAV for å orientere om bruk av deres digi-

God interesse for Seniornett-møter i Nord-Odal

tale tjenester, Nord-Odal kommune vil bli invitert og vi kommer til å annonsere kurs innen generell bruk av PC/Mac, sosiale medier, aktuelle tekstbehandlings- og regnearkprogrammer samt andre temaer som medlemmene gir oss tips om.

Som dere forstår, har vi i Seniornett Nord-Odal tatt mål av oss å tilby et nokså bredt tilbud til våre medlemmer og andre. Vi har ikke satt som krav at deltakerne på kurs

skal være medlemmer, og på den dagen vi hadde banken på besøk var det en god blanding av medlemmer og ikke-medlemmer. Håpet er jo naturligvis at de som gjestet oss den dagen vil melde seg inn en vakker dag. Per i dag er vi 11 medlemmer. Potensialet er jo langt større, så vi har jo et mål om å vokse. Vi har satt oss et mål om å nå 50 medlemmer i løpet av året, noe vi mener er realistisk.

Bruk av IKT – hva sier departementet

Bruk av IT og internett blir stadig viktigere for å finne informasjon, ta del i samfunnsdebatten og for å kunne bruke offentlige og private tjenester. Det kreves digital kompetanse og kunnskap dersom man skal klare å henge med. Seniornetts målrettede innsats gjennom 25 år har vært et viktig bidrag for at også den eldre delen av befolkningen skal komme seg på nett.

Katarina de Brisis, avdelingsdirektør i seksjon for IT-politikk, Kommunal- og distriktsdepartementet

Katarina de Brisis

I sin IT-politiske redegjørelse i Stortinget våren 2000 listet næringsminister Grete Knudsen opp de ni viktigste hovedutfordringene som IT-Norge sto overfor «på terskelen til den nye økonomien». Øverst på regjeringens liste stod tilrettelegging for at Norge skulle være et informasjons-samfunn for alle.

– Dette er vår viktigste utfordring. Norge er et stort land, med få mennesker. Alle skal gis muligheten til å være med. Kvinner, menn, gamle og unge – uavhengig av bosted, livssituasjon eller inntekt. Om vi lykkes med å få hele Norge på nett øker vi kunnskapen og etterspørselen og skaper dermed muligheter og behov for nye tjenester, som kan løfte Norge inn i kunnskapsøkonomien, sa statsråd Knudsen.

En milepæl i digitaliseringen av Norge var da regjeringen Stoltenberg i april 2012 la frem Digitaliseringsprogrammet for offentlig sektor «På nett med innbyggerne». Det ble varslet økt fart på digitaliseringen i forvaltningen. Digital kommunikasjon skulle være hovedregelen. Innsending av søknader, fakturering, timebestillinger, utsending av vedtak og ulike former for rapporter skulle nå primært skje digitalt.

De politiske ambisjonene om en heldigital offentlig sektor – som alle de påfølgende regjeringer har støttet opp om – har økt betydningen av at alle innbyggere har en grunnleggende digital kompetanse, og at de skal kunne oppdatere denne ved behov. Både i arbeidslivet, i det sosiale livet og i den praktiske hverdagen er det nå nærmest blitt en forutsetning at man mestrer bruk av internett og nye digitale verktøy som for eksempel smarttelefon og nettbrett.

De fleste innbyggerne i Norge har tilstrekkelig digital kompetanse til å bruke digitale løsninger, og dermed kunne betjene seg selv på nett, men fortsatt er det flere hundre tusen som ikke har det. Det er viktig for denne gruppen å få en mulighet til å tilegne seg den nødvendige kompetansen og få hjelp til å beherske de ulike digitale tjenestene.

Med utgangspunkt i stortingsmeldingen «Digital agenda for Norge» (Meld. St. 27 2015-2016) iverksatte Kommunal- og distriktsdepartementet en målrettet satsning på området digital kompetanse og deltakelse. Arbeidet har bl.a. omfattet utvikling av en veiledningstjeneste hos KS for etablering av kommunale lavterskeltilbud for de ikke-digitale. Departementet har også etablert en tilskuddsordning rettet mot kommuner som ønsker bistand til å etablere et slikt veiledningstilbud for sine innbyggere. Videre har Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse fått årlige tildelinger til drift og videreutvikling av gratis opplæringsressurser på nettstedet Digidel.no.

Kommunal- og distriktsminister Bjørn Arild Gram har igangsatt et arbeid med å utvikle en ny helhetlig handlingsplan for arbeidet med å motvirke digitalt utenforskap.

Handlingsplanen vil basere seg på strategien «Digital hele livet» fra 2021. Utarbeidelsen av handlingsplanen vil involvere virksomheter og organisasjoner i offentlig, privat og frivillig sektor. Seniornett vil også bli invitert til å delta i dette viktige arbeidet.

Vi gratulerer Seniornett med 25-års jubileet og ser fram til videre samarbeid om dette viktige målet – at alle skal med i det digitale samfunnet.

Gratulasjoner

Pensjonistforbundet

Seniornett er et barn av sin tid hvor vi blir minnet om behovet for digital kompetanse hver dag.

Gradvis har den digitale virkeligheten erobret en stadig større del av hverdagen vår uten at vi har fått muligheten til å få den nødvendige opplæringen til å håndtere den. Derfor er det arbeidet som Seniornett og Pensjonistforbundet driver avgjørende for tryggheten og deltakelsen i samfunnet for mange eldre.

Jeg er selv medlem av Seniornett og hatt stor nytte og glede av medlemskapet. Bladet og ikke minst de ukentlige tipsene på nettet er et løft i hverdagen. Hvordan den digitale hverdagen blir og respekten for deltagelse for de analoge er en av mange stridsspørsmål som må løses. Deltakelse og demokrati henger sammen.

Derfor har samarbeidet mellom Seniornett og Pensjonistforbundet med å etablere datastuer i seg et stort potensial, både for å gi opplæring men også til å bli møtestedet for å få hjelp med ulike digitale problemer.

Pensjonistforbundet er stolt over samarbeidet med Seniornett og vil også bruke anledningen til å takke Seniornetts styre

ved styreleder og generalsekretær for innsatsen på vegne av de eldre i Norge og gratulere med jubileet og ønske lykke til i årene fremover!

Forbundsleder Jan Davidsen,
Pensjonistforbundet

HÄLSNING TILL SENIORNETT NORGE 25 ÅR
Våra SeniorNet-organisationer i Sverige och Norge har mycket gemensamt. Vi bildades vid ungefär samma tid och har stora likheter i hur vi bedriver vår verksamhet. Men det finns också skillnader och det finns mycket att lära av varandra.

Nu firar ni i Seniornett Norge ert 25-årsjubileum. Från SeniorNet Sweden vill vi framföra våra hjärtliga gratulationer till er och önska lycka till i det fortsatta arbetet med att hjälpa seniorer att bli digitalt delaktiga.

SeniorNet Swedens styrelse genom
Carl-Olof Strand, ordförande

Generalsekretærens hjørne

Stolte med ønske om å gjøre mer!

I løpet av 25 år har Seniornett utviklet seg fra en liten «klubb» på biblioteket på Majorstuen i Oslo til en landsdekkende organisasjon med flere tusen medlemmer og over 200 lokalforeninger. Vi har sett at samfunnet digitaliseres i et tempo som er utfordrende for den eldre generasjonen. De analoge løsningene forsvinner mer og mer. Eldre forteller at de ikke får betale med mynter og sedler i butikker og busser, andre blir stående igjen på holdeplassen fordi de ikke får kjøpt billett med appen.

Seniornetts oppgave har hele tiden vært å bidra med digital opplæring. Det skal vi fortsette med! Men nå er tiden kanskje kommet til også å stille krav til de digitale løsningene slik at det ikke blir like vanskelig å orientere seg i samfunnet. La oss begynne med det offentlige: hvorfor skal det finnes flere parallelle digitale helse-tjenester? Én hos fastlegen som bruker Pasientsky. Én hos Helsenorge, for resepter, bytte av fastlege og avtaler med spesialist-helsetjenesten. Og jammen har Helse Midt laget sin egen, tredje, løsning, HelsaMi som er litt overlappende og litt videreutvikling. Det er mulig det er bra for leger og sykehus.

Det er ganske forvirrende for en eldre som skal holde følge.

Framover blir Seniornetts rolle å være litt vaktbikkje på vegne av seniorer når digitale løsninger skal utvikles.

25 års jubileum. Da er tiden for å takke ansatte, frivillige og medlemmer. Det er takket være dere at Seniornett er en oppegående organisasjon. Tusen takk! En ekstra takk til Anne-Mari Simers og Bodil Brøgger. De var med på etableringen av Seniornett, de har sittet som styreledere og styremedlemmer, i valgkomiteen og i redaksjonen til Magasinet. Og der er de fortsatt aktive. Det er imponerende!

Om 25 år er Seniornett 50 år. Da er nok mange av oss ansatte og frivillige ikke lenger her. Men jeg er ganske sikker på at Seniornett vil være det. Kunnskap og digitale ferdigheter er ikke noe du får utdelt sammen med skiene ved fødselen. Utviklingen kommer til å fortsette i et rivende tempo. Og da gjelder det å ha en organisasjon som Seniornett i ryggen for støtte og veiledning. Gratulerer med 25 år!

Kristin Ruud, generalsekretær

Seniornetts hovedstyre

Styreledere 1997 – 2023

- 1997 – 1998 Sidsel Bjørneby
- 1998 – 2002 Bodil Brøgger
- 2002 – 2003 Joakim Nedregård
- 2003 – 2005 Gerd Stenberg
- 2005 – 2006 Ellen Strengenhagen
- 2006 – 2014 Ingeborg Moræus Hanssen
- 2014 – 2015 Aase Fagerhaug
- 2015 – 2017 Kari Gjestebø / Ingeborg Bø
- Fra 2017 Karin Moe Røisland

I Seniornetts vedtekter er det bestemt:

Hovedstyret leder organisasjonens virksomhet mellom landsmøtene innenfor rammen av de vedtak, retningslinjer, planer og budsjetter som landsmøtet gir. Hovedstyret er ansvarlig for økonomistyring i henhold til god regnskapsskikk.

Hovedstyret velges av landsmøtet for to år av gangen og består av styreleder og syv styremedlemmer. Hovedstyrets leder velges ved separat valg. Hovedstyret skal ha minst tre av hvert kjønn.

De ansatte kan oppnevne en observatør som deltar i hovedstyrets møter med tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.

Valgkomiteen skal i sitt arbeid etterstrebe kontinuitet og fornyelse i hovedstyret, god representasjon fra små og store foreninger og geografisk spredning. Tillitsvalgte i Seniornett skal velges av og blant organisasjonens medlemmer.

Valgkomite for landsmøte 2023:
Fredrik Rivenes, leder, Kirsti Skjerven,
Gjermund Molund.

Hovedstyret 2021 – 2023

Styreleder

Karin Moe Røisland, Nesodden

Styremedlemmer

Sturla Bjerkaker, Oslo

Odd Magne Eide, Seniornett Gloppen

Kari Engen, Seniornett Trondheim

Gunvor Holst, Seniornett Tromsø

Siri Mollatt, Seniornett Bærum

Steinar Simonsen, Pensjonistforbundet Oslo

Tore Vimme, Seniornett Arendal

Hanne Libakken, ansatterepresentant

Fra venstre: Tore Vimme, Kristin Ruud, Gunvor Holst, Sturla Bjerkaker, Karin Moe Røisland, Steinar Simonsen, Kari Engen, Hanne Libakken, Siri Mollatt, Odd Magne Eide. Foto: Helge Selstø

Veien videre for Seniornett

Karin Moe Røisland, hovedstyrets leder

Pandemien knekket ikke Seniornett

Etter nesten to år med ulike grader av restriksjoner, er det godt å konstatere at Seniornett fortsatt er høyst oppegående.

Riktignok ble fysiske kurs- og aktivitetstilbud, lokalt og sentralt, rammet. Riktignok var det mye hjemmekontor og lite reisevirksomhet. På tross av dette opprettholdt Seniornett en god utvikling. Da restriksjonene ble opphevet, var organisasjonen klar for stor aktivitet.

Det har vært opprettholdt løpende kontakt med lokalavdelinger og medlemmer gjennom informasjonsbrev, Magasinet, Webinarer (digitale, faglige møter) og ikke minst Datahjelp på telefon. Denne hjelpen kunne ikke blitt gitt uten en stor innsats fra både ansatte og frivillige.

Det har vært to digitale ledersamlinger, landsmøte og Digital Festival i fjor. Arendal Seniornett bemannet en egen stand på Arendalsuka.

Den første diskusjonen om den nye handlingsplanen var på digital ledersamling i mai 2021.

Karin Moe Røisland

På landsmøtet i oktober 2021 deltok 130 delegater og observatører fra 51 lokalforeninger på et godt arrangert møte. Det viste tydelig det store engasjementet og innsatsen i lokalforeningene i å gi videre datakunnskap og å holde kunnskapen vedlike.

Hovedstyret har fortsatt sitt arbeid, men med digitale møter på Teams.

Som et resultat av pandemien, ble det nasjonalt bevilget midler til ulike tiltak for å dempe negative konsekvenser for seniorenene. Seniornett har derfor kunnet sette i gang mange prosjekter. Administrasjonen fortjener honnør for å ha søkt og

fått midler til å øke aktiviteten i lokallag og i kommuner.

Seniornett fikk blant annet midler til å etablere sosiale møteplasser for digital læring og deling på en rekke mindre steder i tre ulike fylker.

Seniornett, sammen med Norsk Pensjonistforbund, har fått midler til å opprette Datastuer rundt i landet for å motvirke ensomhet. Målet er å etablere 50 datastuer, utdanne 150 veiledere som igjen skal gi 10 000 seniorer økt digital kompetanse.

Landsmøtet – et verksted for utviklingen

Landsmøtet er Seniornetts viktigste organ. Det fatter vedtakene som hovedstyret skal følge opp gjennom administrasjonen og lokallforeningene.

Landsmøtet vedtok i oktober 2021 en ambisiøs handlingsplan for 2021–2025. Det er denne handlingsplanen som viser veien videre.

Seniornett har 3 hovedmål

1. Seniornett skal bidra til at det finnes et landsdekkende tilbud til alle seniorer som ønsker opplæring, støtte og veiledning i bruk av dataverktøy
2. Seniornett skal bidra i Kommunal- og moderniseringsdepartementet og KS sitt samarbeid om Digihjelptilbudet med å utvikle kommunale veiledningstilbud i hele landet
3. Seniornett skal være en organisasjon som er synlig og anerkjent i det offentlige rom

Med bakgrunn i hovedmålene vedtok landsmøtet tre hovedsatsinger

1. Økt medlemsaktivitet

Det forutsetter flere medlemmer. Vårt mål er å ha 15000 medlemmer i 2025. Lokallforeningene er motoren i rekruttering av medlemmer. Bruk av lokale medier, Datahjelpen, Datastueprosjektet og Digital festival har vist seg å gi resultater. Det er svært viktig at lokallforeningene er synlige og gir løpende tilbud som rekrutterer nye medlemmer, samtidig som etablerte medlemmer blir.

Hovedstyret og administrasjonen prioriterer høyt å utvikle tiltak for å rekruttere medlemmer og samarbeide tett med lokallforeningene om dette.

2. Forsterke organisasjonen

Det betyr styrket kontakt mellom Seniornett og lokallforeningene og mellom lokalavdelinger. Landsmøtets ambisiøse mål er å ha 300 lokallforeninger i 2025. Dette arbeidet skal skje i samarbeid med lokallforeningene. Men det skal også skje

gjennom initiativ og støtte fra administrasjonen til å danne nye foreninger rundt i landet.

Veilederseminarer, ledersamlinger, organisatorisk støtte, nyhetsbrev og videreutvikling av nettsiden er gode tiltak.

Forsterke organisasjonen betyr også å kunne opprettholde og styrke det sentrale leddet.

3. Påvirke omverden

Det innebærer å være pådrivere for at lokale og nasjonale myndigheter tar ansvar for at digital inkludering av seniorer prioriteres. Seniornett er den mest kompetente og spissede frivillige organisasjon på dette området.

Lokalforeningene bør styrke kontakten med kommunale myndigheter, eldreråd og aktuelle foreninger for samarbeid.

Det sentrale leddet skal videreutvikle samarbeidet med myndigheter, organisasjoner og samfunnsaktører, være en aktiv deltaker i samfunnsdebatten om digitalisering av seniorer og være den naturlige samarbeidspartner og høringsinstans i spørsmål om digital opplæring av seniorer. Økt synlighet er et nøkkelbegrep.

Hva kan og bør vi kreve av sentrale myndigheter?

Regjeringen la i 2021 fram en Nasjonal strategi for økt digital deltakelse og kompetanse i befolkningen, kalt Digital hele livet. Vi setter pris på at Seniornett ble nevnt som en sentral og kompetent samarbeidspartner.

Seniornett har i flere år presset på for å få verifisert hvor mange seniorer som har lav eller ingen digital kompetanse. Selv om Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder tilgang til IKT-utstyr og bruk av internett, er det mange som ikke har kunnskaper nok til å mestre en krevende digital hverdag. Av Norges 1.2 millioner seniorer har over 600 000 lav digital kompetanse. Dette ble beregnet av Kompetanse Norge i forbindelse med Digital hele livet.

Regjeringens plan var at Kommunal- og distriktsdepartementet skulle utrede om en offentlig instans burde ha det overordnede ansvaret for å koordinere den nasjonale innsatsen for økt digital kompetanse og deltakelse i befolkningen. Det er viktig å tette misforholdet mellom farten i digitalisering og farten i nødvendig opplæring.

Men det er for mange aktører som ikke koordineres. Det er av stor betydning at en offentlig instans gis ansvar for å koordinere den nasjonale innsatsen for økt kompetanse og deltakelse i befolkningen.

I dag er det et konglomerat av departementer, direktorater og statsforvaltere som alle har sine prosjekter og sine bevilgninger. Kommuner og frivillige organisasjoner kan søke på midler. KS «eier» prosjektet Digihjelpen som i mange år har vært et forsøk på å øke kommuners ansvar.

Seniornetts grunnbevilgning fra Kommunal- og distriktsdepartementet har ikke blitt kompensert for lønns- og prisstigning de senere år. Seniornett er derfor avhengig av prosjektmidler for å opprettholde en høy aktivitet. Dette skaper uforutsigbarhet og presser organisasjonens få faste ansatte for mye. Mer forutsigbare bevilgninger vil raskere kunne løse et dokumentert samfunnsproblem.

I tillegg er det usikkerhet om hva kommunenes ansvar egentlig består i. Har de plikt til å sikre sine innbyggere digital kompetanse slik at de kan klare seg i en komplisert digital hverdag?

Framtidsvisjonen

Seniornett er en kompetent, ambisiøs, frivillig organisasjon som har god styring og gode resultater.

Lokalavdelingene er grunnmuren i organisasjonen. Uten omfattende frivillig innsats

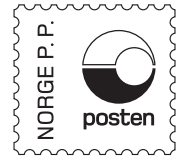
lokalt og sentralt vil det ikke være mulig å drifte og videreutvikle Seniornett med utgangspunkt i den vedtatte handlingsplanen.

Vi vil sette inn ekstra krefter for å sikre en mer stabil og forutsigbar økonomi. Vi skal sette inn ekstra krefter for å påvirke sentrale myndigheter til å bli mer samordnet og til å klargjøre ansvar.

Framtidsvisjonen må være at alle innbyggere skal kunne gå til et bibliotek, et servicetorg eller en annen sentral møteplass i sin kommune og få hjelp når de står fast digitalt. Kommunene vil ikke ha kapasitet til å løse dette alene. De vil trenge hjelp av den lokale Seniornett foreningen. I mange kommuner er det allerede et godt samarbeid mellom kommunen og Seniornett. Vi skal bidra til at gode erfaringer som andre kan lære av, deles.

Digitale ferdigheter må læres og de må opprettholdes. De er nødvendige for å klare hverdagen og kunne delta i demokratiet. De er mer enn tekniske ferdigheter.

Digitale ferdigheter betyr også digital dømmekraft, kildekritikk og evne til å skille falske nyheter fra sanne nyheter. Dessverre ser vi i disse tider svært uheldige og farlige eksempler på hva feilinformasjon og falske nyheter kan føre til. Seniornett vil fortsette med å utvikle videre samarbeid med dyktige samarbeidspartnere om dette. Det kommer våre medlemmer og vår målgruppe til gode.

Returadresse:
Seniornett Norge
Postboks 1002 Sentrum
0104 Oslo

Det digitale selvbetjeningssamfunnet

Mange seniorer synes det er vanskelig å klare seg i dagens digitale selvbetjeningssamfunn. Kommunikasjon som tidligere ble gitt via post og telefon må i dag utføres ved hjelp av smarttelefon, nettbrett og PC. Det krever litt innsats av hver og en av oss å lære seg nye måter å kommunisere på.

Vi i Seniornett ønsker å være en arena for læring der du kan komme og tilegne deg nødvendig kunnskap slik at du behersker dagens moderne hjelpemidler.

Finn din lokalforening og meld deg inn i Seniornett. Velkommen til oss.

Tore Vimme
Arendal Seniornett og Hovedstyret

Ja! Jeg vil bli medlem i **Seniornett**

*Fornavn: _____

*Etternavn: _____

*Adresse: _____

*Postnr.: _____

*Poststed: _____

Telefon: _____

Mobil: _____

E-post: _____

Lokalforening: _____

Andre kommentarer: _____

**Må fylles ut (BRUK BLOKKBOKSTAVER)*

For kr 370,- i året får jeg:

- Fri PC-hjelp på telefon og via nettet
- PC-hjelp på Seniornetts hovedkontor etter avtale
- Seniornettmagasinet 3 ganger i året
- Nyhetsbrev med tekniske tips og oppdateringer
- Tilgang til en av våre 225 lokale Seniornett-foreninger

Sendes til:
Seniornett Norge, Pb. 1002 Sentrum, 0104 Oslo

Ring: 22 42 96 26
Send epost: innmelding@seniornett.no